

DE INTERFACULTAIRE WERKGROEP SYSTEMATISCHE VAARDIGHEIDSTRAINING

C.T. Postma
Internist
Coördinator ALCO-schap

Correspondentieadres:
Vakgroep Interne Geneeskunde
Faculteit der Geneeskunde en
Tandheelkunde
Katholieke Universiteit Nijmegen
Postbus 9101
6500 HB Nijmegen

Wie zijn de leden van deze werkgroep?

Dat zijn van onze acht medische faculteiten zij die betrokken zijn bij het systematisch onderwijs in klinische vaardigheden. Dit houdt in feite in: het Algemeen Co-assistentenschap (ALCO-schap) zoals dit in de diverse faculteiten, soms onder een andere naam (Introductie cursus Klinische Vaardigheden in Groningen) wordt gegeven. Ook de Maastrichtse skillslab-activiteiten kunnen tot de systematische vaardigheidstrainingen worden gerekend. Een duidelijk kenmerk van dergelijke trainingen is de planmatige en stapsgewijze methode waarop het onderwijs in de betreffende vaardigheden wordt opgezet en uitgevoerd.

Behalve in de basisartsopleiding wordt momenteel ook in de huisartsopleiding meer aandacht gegeven aan praktisch-klinisch onderwijs en aan systematische instructie en toetsing van klinische vaardigheden. Vandaar dat ook medewerkers aan de laatstgenoemde opleidingen bij de werkgroep zijn betrokken. De bijeenkomsten van de werkgroep worden met een frequentie van eenmaal per 6 à 8 weken gehouden in Huize Heyendaal te Nijmegen. Dit heeft ook een historische reden. De werkgroep is destijds opgericht ter gelegenheid van de voorbereiding van de conferentie van de Association for Medical Education in Europe (AMEE) die in 1980 in Nijmegen plaatsvond.

In Maastricht functioneerde destijds reeds met succes het sinds 1976 bestaande skillslab. Het Leidse ALCO-schap bevond zich toen in ontluikende toestand. Aan de andere faculteiten waren nog slechts enkelingen min of meer geïsoleerd bezig met vaardigheidsonderwijs. In de loop van de zeventiger jaren waren in Groningen bij enkele vakgroepen professionele onderwijscoördinatoren benoemd, was in Nijmegen het predocorale vaardigheidsonderwijs (Praktisch Onderwijs Geneeskunde: POG) gesystematiseerd en experimenteerde Utrecht met de toepassing van verschillende vormen van simulatie. Deze enkelingen vatten het plan op om bij het genoemde congres met een gezamenlijke presentatie naar buiten te treden.¹ Na de conferentie bleef de kerngroep bijeenkomen in Nijmegen. Geleidelijk breidde de groep zich uit. Momenteel telt de verzendlijst de namen

van 30 personen. Voorzitterschap en secretariaat worden vervuld vanuit Groningen.

De aandachtsgebieden waarop de werkgroepsleden zich tijdens de bijeenkomsten richten, hebben ondermeer betrekking op:

- structuur en inhoud van het tweede fase onderwijs geneeskunde, zich veelal toespitsend op het ALCO-schap/Introductie cursus Klinische Vaardigheden;
- concrete leerdoelen binnen de tweede fase, met name betrekking hebbend op het praktisch-klinisch onderwijs;
- toetsing van praktische vaardigheden, veelal in de vorm van stationsexamens (OSCE: Objective Structured Clinical Examination);
- evaluaties van onderwijsvormen in de diverse stadia van de curricula;
- evaluaties van co-assistentenschappen, zowel algemeen als gespecificeerd naar discipline.

DOEL EN DE WERKWIJZE

Het belangrijkste doel is het scheppen van een forum waarin alle facetten van het klinisch vaardigheidsonderwijs, met name in het tweede fase onderwijs geneeskunde, worden besproken en geanalyseerd. Over het algemeen gaat dat in de vorm van een korte voordracht door één van de leden van de werkgroep, gevolgd door discussie. Enkele onderwerpen die in de afgelopen twee jaar aan de orde zijn geweest, staan in het kader vermeld.

Voor de opzet van nieuwe onderwijs- en

toetsingsmethoden vormen de vergaderingen een soort 'peer review' waar, tengevolge van het informele karakter van de bijeenkomsten zinvolle suggesties voor en de nodige openhartige kritiek op de voorgenomen plannen kunnen worden verkregen.

Sinds maart 1988 ben ik lid van de werkgroep. Voor mij, als coördinator van het ALCO-schap te Nijmegen, hebben de bijeenkomsten betekenis als mogelijkheid tot het uitwisselen van ideeën over het tweede fase onderwijs. Daarnaast zijn ook de mogelijkheden tot overleg en samenwerking zeer vruchtbaar gebleken. Ook vormen de enthousiaste onderwijsactiviteiten waar verslag van wordt gedaan, een duidelijke inspiratiebron.

Als kritische kanttekening wil ik stellen dat de soms sterk wisselende samenstelling van het gezelschap aanwezigen bij de vergaderingen een maximaal rendement in de weg kan staan. Deels zal dit wisselend aantal personen een gevolg zijn van met het vergadertijdstip concurrerende onderwijsverplichtingen van de leden, deels is het afhankelijk van de agenda en van het vrijblijvende karakter van de bijeenkomsten.

Hierdoor gaan waarschijnlijk belangrijke mogelijkheden tot

overleg, onderlinge toetsing, opdoen van nieuwe ideeën en dergelijke verloren.

Met het oog op de komende tien jaar zou het wenselijk zijn dat een meer gestructureerde deelname gaat ontstaan. De tijd lijkt ook rijp om de expertise die bij de werkgroep als geheel nu aanwezig is, meer te richten op landelijke projecten om het tweede fase onderwijs te verbeteren, mogelijk in samenhang met algehele curriculumaanpassingen. Aanzetten hiertoe zoals evaluaties van co-assistent-schappen op grotere schaal dan binnen één faculteit, zijn en worden al verricht (Beleidsgericht Onderzoek Co-assistent-schappen: BOC-project). De concrete onderlinge facu-

ltaire samenwerking in de vorm van landelijk opgezette projecten kwam echter nog niet tot stand. Het is ook voor de ontwikkelingen binnen het Nederlandse medisch onderwijs te hopen, dat deze vormen van verdergaande samenwerking gerealiseerd kunnen worden. De bijeenkomsten van de Interfacultaire Werkgroep Systematische Vaardigheidstraining vormen voor deze samenwerking in de toekomst ongetwijfeld een zeer vruchtbare voedingsbodem.

Degenen die nadere belangstelling hebben voor de werkgroep, kunnen zich in verbinding stellen met de voorzitter;
A.J.J.A. Scherpier
vakgroep Chirurgie
Groningen
of de secretaris;
mevr. M.H. Yspeert-Gerards
vakgroep Chirurgie
Academisch Ziekenhuis
Groningen
Postbus 30.001
9700 RB Groningen
tel. 050-613770

GESPRESKONDERWERPEN van de Interfacultaire Werkgroep

Diagnostische strategieën
(Leiden)

Evaluatie co-assistent-schappen
(Nijmegen, Groningen)

Beleidsgericht Onderzoek Co-assistent-schappen
(BOC-project) (Nijmegen)

Introductie cursus Klinische Vaardigheden
(Groningen)

ALCO-schap
(Nijmegen)

Landelijke experimentele vaardigheidstoetsen
(Samenwerkingsverband Interfacultair Overleg
Huisartsgeneeskunde)

Scoringslijsten voor vaardigheidstoetsen
(Groningen, Maastricht, Nijmegen)

Scoringslijsten voor gespreksvoering en
anamnese
(allen)

Stationsexamens in Nederland
(allen)

Gespreksvoering en anamnesetraining
(Groningen)

Slaag-zak problemen bij vaardigheidstoetsen

LITERATUUR

1. Kolle LF, Bleys C, Bartholomeus P et al. Trends in medical education in the Netherlands. In: Metz JCM,

Moll J, Walton HJ, eds. Examination in medical education. A necessary evil? Utrecht: Wetenschappelijke Uitgeverij Bunge, 1981: 149-50.